

BIJLAGE 1 Algemene Nobel Vermogensbeheer Voorwaarden en Algemene Informatie inzake Beleggingsdiensten

Algemene Nobel Vermogensbeheer Voorwaarden (ANV)

1. Werkingssfeer

- 1.1 Door ondertekening door Cliënt van een Overeenkomst hebben de ANV kracht van overeenkomst tussen Cliënt en Nobel Vermogensbeheer.
- 1.2 Het in de ANV bepaalde geldt voor alle betrekkingen, ook toekomstige, tussen Nobel Vermogensbeheer en Cliënt voor zover daarvan niet is afgeweken in de Overeenkomst of andere voorwaarden die van toepassing zijn op door Nobel Vermogensbeheer verleende beleggingsdiensten.

2. Definities

In aanvulling op de begrippen gedefinieerd in de Overeenkomst hebben de volgende begrippen in de ANV de daarachter vermelde betekenis:

- a. Code: Gedragscode Verwerking Persoonsgegevens Financiële Instellingen, zoals deze van tijd tot tijd geldt;
- b. Markt: iedere handelsfaciliteit waar ook ter wereld waarop de betrokken financiële instrumenten worden verhandeld en/of plaats waar een Transactie bestemd is te worden uitgevoerd;
- c. KlFID: Klachteninstituut Financiële Dienstverlening;
- d. Reglementering: de reglementen, zoals deze van tijd tot tijd luiden, van de Markt en/of de derde die zorg draagt voor de clearing op die Markt; en
- e. Website: de website van Nobel Vermogensbeheer: www.nobelvermogensbeheer.nl.

3. Informatieplichten van Cliënt

Cliënt zal:

- a. uit eigen beweging Nobel Vermogensbeheer op de hoogte stellen van belangrijke wijzigingen in zijn financiële positie; en
- b. op ieder verzoek van Nobel Vermogensbeheer informatie verschaffen met betrekking tot zijn financiële positie en tot tevredenheid van Nobel Vermogensbeheer aantonen dat hij nog steeds in de positie verkeer, dat hij in staat is een verlies, dat het gevolg kan zijn van Transacties, te dragen.

4. Informatie en communicatie

- 4.1 Persoonlijke informatie inzake de dienstverlening van Nobel Vermogensbeheer, waaronder begrepen (periodieke) rapportages, kan door Nobel Vermogensbeheer in plaats van op papier op een andere duurzame gegevensdrager aan Cliënt worden verstrekt. Cliënt zal alsdan minimaal één keer per week de via de andere duurzame gegevensdrager verstrekte opgaven bekijken.
- 4.2 Niet persoonlijke informatie inzake de dienstverlening van Nobel Vermogensbeheer wordt verstrekt via de Website. Nobel Vermogensbeheer zal ervoor zorg dragen dat deze informatie actueel en toegankelijk is.
- 4.3 Tegenover Cliënt strekt een door Nobel Vermogensbeheer getekend uittreksel uit haar administratie tot volledig bewijs, behoudens door Cliënt te leveren tegenbewijs.
- 4.4 De communicatie tussen Cliënt en Nobel Vermogensbeheer kan mondeling of schriftelijk geschieden. Onder schriftelijk wordt verstaan iedere door Nobel Vermogensbeheer geaccepteerde duurzame gegevensdrager
- 4.5 Cliënt dient Nobel Vermogensbeheer mee te delen naar welk adres voor hem bestemde stukken gezonden dienen te worden. Adreswijzigingen dient Cliënt schriftelijk mee te delen.
- 4.6 Opdrachten, opgaven en mededelingen van Cliënt aan Nobel Vermogensbeheer dienen te worden gericht aan het op de periodieke rapportage vermelde adres.
- 4.7 Cliënt dient er zorg voor te dragen dat opdrachten, opgaven en mededelingen aan Nobel Vermogensbeheer duidelijk zijn en de juiste gegevens bevatten. Formulieren dienen door Cliënt volledig te worden ingevuld. Andere door Nobel Vermogensbeheer goedgekeurde informatiedragers of communicatiemiddelen dient Cliënt overeenkomstig de aanwijzingen van Nobel Vermogensbeheer te gebruiken.
- 4.8 Nobel Vermogensbeheer is bevoegd om opdrachten niet uit te voeren of opgaven en mededelingen niet in behandeling te nemen, indien bij het geven daarvan geen gebruik is gemaakt van de door Nobel Vermogensbeheer vastgestelde of goedgekeurde formulieren of van andere door Nobel Vermogensbeheer

goedgekeurde informatiedragers of communicatiemiddelen. Nobel Vermogensbeheer kan verlangen dat opdrachten, opgaven en mededelingen in een bepaalde vorm worden gedaan.

- 4.9 Cliënt dient de door Nobel Vermogensbeheer aan hem ter beschikking gestelde formulieren, informatiedragers en communicatiemiddelen zorgvuldig te bewaren en te behandelen.
- 4.10 Indien Cliënt enige onregelmatigheid zoals verlies, diefstal of misbruik met betrekking tot de in dit artikel 4 bedoelde formulieren, informatiedragers of communicatiemiddelen constateert, dient hij daarvan terstond mededeling te doen aan Nobel Vermogensbeheer. Tot het moment waarop Nobel Vermogensbeheer deze mededeling ontvangt, zijn de gevolgen van het gebruik van die formulieren, informatiedragers of communicatiemiddelen voor rekening en risico van Cliënt, tenzij Cliënt aantoont dat Nobel Vermogensbeheer opzet of grove schuld te verwijten is. Daarna zijn die gevolgen voor rekening en risico van Nobel Vermogensbeheer, tenzij Nobel Vermogensbeheer aantoont dat Cliënt opzet of grove schuld te verwijten is.
- 4.11 Een mededeling inzake enige onregelmatigheid dient terstond schriftelijk door Cliënt aan Nobel Vermogensbeheer te worden bevestigd.
- 4.12 Indien de relatie tussen Cliënt en Nobel Vermogensbeheer is opgezegd, is Cliënt gehouden ongebruikte formulieren alsmede andere informatiedragers en communicatiemiddelen die door Nobel Vermogensbeheer aan hem ter beschikking zijn gesteld, aan Nobel Vermogensbeheer terug te geven.
- 4.13 Nobel Vermogensbeheer is bevoegd om van ieder telefoongesprek een opname te maken en deze en iedere andere vorm van communicatie tussen haar en Cliënt op te slaan op een (digitale) gegevensdrager. Nobel Vermogensbeheer is bevoegd om deze gegevens als bewijsmiddel te gebruiken tegen Cliënt.
- 4.14 Op verzoek van Cliënt verstrekt Nobel Vermogensbeheer de informatie als bedoeld in dit artikel op papier.

5. Volmachten

- 5.1 Mededelingen van of aan een door Cliënt aangewezen gemachtigde of contactpersoon gelden onvoorwaardelijk als mededelingen van of aan Cliënt. Indien Cliënt een rechtspersoon is, heeft Nobel Vermogensbeheer te allen tijde het recht zonder daartoe gehouden te zijn, mededelingen of opdrachten van de aan Cliënt verbonden bestuurders en personen waarvan deze bestuurders en/of de gevolmachtigde contactpersoon het vertrouwen hebben opgewekt dat deze de mededelingen mochten doen of opdracht mocht geven, aan te merken als gedaan door Cliënt.
- 5.2 Wijzigingen in de bevoegdheid van Cliënt of van zijn vertegenwoordigers of gevolmachtigden zullen, ook al heeft inschrijving daarvan in openbare registers plaatsgevonden, tegenover Nobel Vermogensbeheer eerst van kracht zijn nadat Nobel Vermogensbeheer daarvan schriftelijk in kennis is gesteld en Nobel Vermogensbeheer de verwerking van de wijziging schriftelijk heeft bevestigd.

6. Transacties

- 6.1 Opdrachten voor Transacties kunnen uitsluitend schriftelijk of telefonisch door Cliënt aan Nobel Vermogensbeheer worden gegeven.
- 6.2 Nobel Vermogensbeheer maakt onverwijld na ontvangst van een opdracht voor Transactie, aantekening van de datum en het tijdstip van ontvangst, alsmede van de inhoud van de opdracht. Telefonisch verstrekte opdrachten worden door bandopname vastgelegd. Deze bandopnames strekken tussen Nobel Vermogensbeheer en Cliënt tot bewijs. De bandopnames worden bewaard tot ten minste één maand nadat de Transactie schriftelijk is medegedeeld aan Cliënt. Na die periode geldt de Transactie als zijnde te zijn uitgevoerd in overeenstemming met de telefonische opdracht van Cliënt en aanvaardt Cliënt de juistheid hiervan.
- 6.3 Schriftelijke opdrachten dienen duidelijk te vermelden de naam, adres en woonplaats van Cliënt, het nummer van de Rekening, het bedrag of het aantal financiële instrumenten die Cliënt wenst te kopen en/of te verkopen. Nobel Vermogensbeheer kan te allen tijde nadere eisen stellen met betrekking tot de aan haar te verstrekken gegevens.
- 6.4 Bij gebreke van een duidelijke opdracht zal Nobel Vermogensbeheer deze retourneren met het verzoek om verduidelijking. Nobel Vermogensbeheer zal de opdracht eerst uitvoeren na ontvangst van een duidelijke opdracht.
- 6.5 Cliënt kan door hem gegeven opdracht herroepen, mits herroeping Nobel Vermogensbeheer zo tijdig bereikt dat zij de uitvoering van de opdracht redelijkerwijs nog kan stopzetten.

- 6.6 Eventuele fracties in rechten van deelneming in een beleggingsinstelling worden in de administratie in beginsel in ten minste twee decimalen nauwkeurig geadmireerd, met dien verstande dat de administratie van de bank waar de Rekening wordt aangehouden leidend is. Waar in de ANV wordt gesproken over Transactie worden daaronder tevens begrepen transacties in fracties van rechten van deelneming in een beleggingsinstelling.
- 6.7 De afwikkeling van de Transacties zal plaatshebben via de Rekening.

7. Voorschriften van de Markt en toezichhouders

- 7.1 De rechten en verplichtingen van Cliënt hangen samen met en worden mede bepaald door de Reglementering en de voorwaarden en regels van de door Nobel Vermogensbeheer ingeschakelde derden en de bank en/of het bewaarbedrijf waar de Rekening wordt aangehouden.
- 7.2 Ten aanzien van de door Cliënt in acht te nemen positie- en uitoefenlimieten, margin- en dekkingseisen en andere voorschriften met betrekking tot derivaten verwijst Nobel Vermogensbeheer naar de toepasselijke regels van de bank waar de Rekening wordt aangehouden en de informatie die de bank ten aanzien hiervan verspreidt.
- 7.3 Cliënt geeft hierbij aan Nobel Vermogensbeheer onherroepelijk toestemming, last en volmacht om in naam en/of voor rekening van Cliënt:
- aan de Markt of toezichhouders posities te rapporteren en zodanige andere informatie te verstrekken met betrekking tot Transacties, als Nobel Vermogensbeheer, de Markt of toezichhouders nodig of wenselijk achten voor de opsporing of preventie van regelovertrading en/of misbruik van de financiële markten;
 - limieten in acht te nemen, posities te sluiten, opties uit te oefenen en optie- en/of termijncontracten of waarden die daarmee verband houden te verkopen en ook overigens al datgene te verrichten waartoe Nobel Vermogensbeheer op grond van de Reglementering of de ANV gerechtigd is en/of hetgeen nodig is om de posities van Cliënt in overeenstemming te brengen met de Reglementering.

8. Controle bescheiden van Nobel Vermogensbeheer

- 8.1 Indien Nobel Vermogensbeheer constateert dat zij in (periodieke) rapportages of andere opgaven aan Cliënt onjuist of onvolledig zijn, is zij gehouden Cliënt daarvan zo spoedig mogelijk in kennis te stellen.
- 8.2 Cliënt is gehouden de door Nobel Vermogensbeheer aan hem verstrekte (periodieke) rapportages of andere opgaven terstond na ontvangst te controleren. Voorts dient Cliënt te controleren of Transacties door Nobel Vermogensbeheer juist en volledig zijn uitgevoerd. Bij constatering van een onjuistheid of onvolledigheid is Cliënt gehouden Nobel Vermogensbeheer daarvan zo spoedig mogelijk in kennis te stellen.
- 8.3 Indien Cliënt de inhoud van (periodieke) rapportages of andere opgaven van Nobel Vermogensbeheer niet heeft betwist binnen één maand nadat die stukken redelijkerwijs geacht kunnen worden Cliënt te hebben bereikt, geldt Cliënt met de Transactie en het beleggingsbeleid alsmede de inhoud van die stukken, als door Cliënt te zijn goedgekeurd en Cliënt Nobel Vermogensbeheer te hebben gedechargeerd.
- 8.4 In de in dit artikel bedoelde gevallen is Nobel Vermogensbeheer gehouden om haar tekortkomingen te herstellen, onverminderd de verplichting van Cliënt medewerking te verlenen aan door Nobel Vermogensbeheer voorgestelde redelijke schadebeperkende maatregelen.

9. Vergoedingen, kosten en provisies

- 9.1 Nobel Vermogensbeheer is bevoegd om ter zake van haar dienstverlening vergoedingen en kosten aan Cliënt in rekening te brengen.
- 9.2 Indien de hoogte van de vergoedingen en kosten niet vooraf tussen Cliënt en Nobel Vermogensbeheer is overeengekomen, zal Nobel Vermogensbeheer de bij haar gebruikelijke tarieven in rekening brengen.
- 9.3 Nobel Vermogensbeheer is steeds bevoegd en onherroepelijk gemachtigd, maar niet gehouden om aan haar toekomstige vergoedingen en kosten, en in het algemeen de bedragen die samenhangen met Transacties en met voor Cliënt gehouden contracten en posities, zelf te incasseren door de Rekening te debiteren.
- 9.4 Nobel Vermogensbeheer heeft het recht de vergoedingen en kosten eenzijdig te wijzigen, onverminderd het recht van Cliënt om de relatie naar aanleiding van de tariefswijziging op te zeggen. Nobel Vermogensbeheer zal een dergelijke wijziging aan Cliënt bekendmaken. De wijziging gaat met onmiddellijke

ingang in, tenzij Nobel Vermogensbeheer een andere ingangsdatum bepaalt. De wijziging kan niet met terugwerkende kracht in werking treden.

- 9.5 Nobel Vermogensbeheer kan in het kader van de dienstverlening aan Cliënt provisies van derden ontvangen en aan derden verstrekken. Door Nobel Vermogensbeheer ontvangen provisies komen toe aan Cliënt, tenzij uitdrukkelijk anders is bepaald.

10. Inschakeling van derden

- 10.1 Nobel Vermogensbeheer is bevoegd om bij haar dienstverlening gebruik te maken van de diensten van derden. Nobel Vermogensbeheer zal bij haar keuze van derden de nodige zorgvuldigheid in acht nemen.
- 10.2 Nobel Vermogensbeheer is bevoegd Transacties uit te (laten) voeren met derden of zichzelf als wederpartij.

11. Verwerking persoonsgegevens

- 11.1 Nobel Vermogensbeheer zal persoonsgegevens zorgvuldig behandelen conform de Wet bescherming persoonsgegevens waarbij de Code van overeenkomstige toepassing is. De persoonsgegevens zullen op een zodanige wijze worden verwerkt, dat de privacy van Cliënt zoveel mogelijk wordt beschermd en gewaarborgd.
- 11.2 De verwerking van de persoonsgegevens zal in het kader van een efficiënte en effectieve bedrijfsvoering plaatsvinden, voor de navolgende doelstellingen:
- a. het beoordelen en accepteren van (potentiële) Cliënten, het aangaan en uitvoeren van overeenkomsten met Cliënten;
 - b. analyses ten behoeve van statistische en wetenschappelijke doeleinden;
 - c. het uitvoeren van (gerichte) marketingactiviteiten teneinde een relatie tot stand te brengen en/of in stand te houden dan wel uit te breiden, door Nobel Vermogensbeheer, waarvoor tevens persoonsgegevens kunnen worden overgedragen;
 - d. veiligheid en integriteit van de financiële sector, daaronder begrepen het bestrijden, voorkomen en opsporen van (pogingen tot) (strafbare) gedragingen gericht tegen de financiële sector, Nobel Vermogensbeheer zelf, haar Cliënten en medewerkers, alsmede het gebruik van en de deelname aan waarschuwingssystemen; en
 - e. het voldoen aan wettelijke verplichtingen.
- 11.3 De Code ligt ter inzage bij Nobel Vermogensbeheer. Cliënt kan te allen tijde een overzicht vragen van zijn persoonsgegevens die door Nobel Vermogensbeheer worden verwerkt en dient daartoe een schriftelijk verzoek in te dienen. Indien het overzicht onjuistheden bevat kan Cliënt een verzoek indienen om de gegevens te corrigeren, aan te vullen, te verwijderen of af te schermen.

12. Aansprakelijkheid van Nobel Vermogensbeheer

- 12.1 Voor zover dat niet reeds voortvloeit uit de wet of de Overeenkomst, is Nobel Vermogensbeheer in ieder geval niet aansprakelijk indien een tekortkoming van Nobel Vermogensbeheer het gevolg is van:
- internationale conflicten,
 - gewelddadige of gewapende acties,
 - maatregelen van enige binnenlandse, buitenlandse of internationale overheid,
 - maatregelen van een toezichthoudende instantie,
 - boycotacties,
 - arbeidsongeregeligheden bij derden of onder het eigen personeel,
 - storingen in de elektriciteitsvoorziening, in de communicatieverbindingen of in apparatuur of programmatuur van Nobel Vermogensbeheer of van derden,
 - vertragingen in de verwerking en/of uitvoering van Transacties of in handelssystemen waarbij Nobel Vermogensbeheer is aangesloten, samenhangend met ongewoon grote toevloed van orders en/of ongewoon drukke handel.
- 12.2 Indien zich een omstandigheid als bedoeld in het vorige lid voordoet, zal Nobel Vermogensbeheer - teneinde daaruit voor Cliënt voortvloeiende nadelige gevolgen te beperken - die maatregelen treffen die in redelijkheid van haar gevergd kunnen worden.
- 12.3 Nobel Vermogensbeheer is niet aansprakelijk voor tekortkomingen van de door haar ingeschakelde derden, indien zij aantoonbaar dat zij bij de keuze van die derden en de evaluatie van de dienstverlening van die derden

- de nodige zorgvuldigheid in acht heeft genomen. Indien Cliënt in dat geval schade heeft geleden, zal Nobel Vermogensbeheer Cliënt zoveel mogelijk behulpzaam zijn om deze schade ongedaan te maken.
- 12.4 De rechten van Cliënt hangen samen met en worden mede bepaald door de Reglementering. Nobel Vermogensbeheer waarschuwt Cliënt dat zich op Markten bijzondere omstandigheden kunnen voordoen en/of dat op grond van de Reglementering besluiten en maatregelen kunnen worden genomen die invloed kunnen hebben op zijn positie. Onder meer kan in bijzondere omstandigheden de handel geheel of gedeeltelijk worden opgeschort. Bijzondere omstandigheden zijn onder meer: ongewoon grote toevloed van orders op de Markt, storingen of capaciteitstekortkomingen in computer-, communicatie-, of andere systemen, lijnen of apparatuur, en gehele of gedeeltelijke opschorting of belemmering op de markt van de onderliggende waarden. Voor de nadelige gevolgen van in dit artikel bedoelde bijzondere omstandigheden is Nobel Vermogensbeheer niet aansprakelijk.
- 12.5 Cliënt erkent en aanvaardt zijn schadebeperkingsplicht en zal alles doen wat redelijkerwijs in zijn vermogen ligt om eventuele schade tot een minimum te beperken. Indien Cliënt nalaat tijdig zijn schade te beperken, erkent en aanvaardt Cliënt dat alle schade vanaf het moment dat hij zijn schade had kunnen beperken voor zijn eigen rekening en risico is. Nobel Vermogensbeheer is niet gehouden om, op het moment dat Cliënt zijn schade dient te beperken, Cliënt nogmaals te wijzen op het bestaan van zijn schadebeperkingsplicht.
- 13. Geschillen tussen Cliënt en Nobel Vermogensbeheer**
- 13.1 Op de betrekkingen tussen Cliënt en Nobel Vermogensbeheer is Nederlands recht van toepassing.
- 13.2 Klachten over de dienstverlening van Nobel Vermogensbeheer dienen schriftelijk, voorzien van naam, adres en woonplaats van Cliënt en een duidelijke omschrijving van de klacht, te worden ingediend bij Nobel Vermogensbeheer ter attentie van de compliance officer.
- 13.3 Cliënt kan, indien Nobel Vermogensbeheer naar het oordeel van Cliënt een klacht over de dienstverlening van Nobel Vermogensbeheer niet naar tevredenheid of niet tijdig heeft afgehandeld, een geschil aanhangig maken bij het Kifid overeenkomstig de daarvoor geldende reglementen van KIFID, of voorleggen aan de bevoegde rechter in eerste aanleg te Amsterdam.
- 14. Geschillen tussen Cliënt en een derde**
- 14.1 De kosten die Nobel Vermogensbeheer in en buiten rechte moet maken, indien Nobel Vermogensbeheer wordt betrokken in procedures of geschillen tussen Cliënt en een derde, komen voor rekening van Cliënt.
- 14.2 Onverminderd het hiervoor in dit artikel bepaalde komen alle kosten die voor Nobel Vermogensbeheer uit de relatie met Cliënt voortvloeien binnen de grenzen van de redelijkheid voor rekening van Cliënt.
- 15. Afwikkeling van de relatie**
- 15.1 Indien de relatie door Cliënt wordt beëindigd is Nobel Vermogensbeheer niet gehouden tot gehele of gedeeltelijke restitutie van aan haar verschuldigd en reeds betaalde vergoedingen en blijft Cliënt reeds vervallen doch nog niet betaalde vergoedingen onverminderd verschuldigd.
- 15.2 Na opzegging van de relatie zullen tussen Cliënt en Nobel Vermogensbeheer bestaande verplichtingen zo spoedig mogelijk worden afgewikkeld met inachtneming van de daarvoor geldende termijnen. Tijdens de afwikkeling van de relatie blijven de ANV van kracht.
- 16. Wijzigingen**
- 16.1 Nobel Vermogensbeheer is te allen tijde bevoegd de ANV of de Overeenkomst geheel of gedeeltelijk te wijzigen of aan te vullen. Nobel Vermogensbeheer zal Cliënt schriftelijk in kennis stellen van wijzigingen en aanvullingen en deze toelichten op de Website. Wijzigingen en aanvullingen van de ANV door Nobel Vermogensbeheer zullen zowel voor Nobel Vermogensbeheer als voor Cliënt bindend zijn, één maand nadat Nobel Vermogensbeheer aan het haar bekende adres van Cliënt mededeling heeft gedaan van de wijzigingen en aanvullingen.
- 16.2 Wijzigingen of aanvullingen kunnen met onmiddellijke ingang worden ingevoerd, met dien verstande dat wijzigingen of aanvullingen ten nadele van Cliënt pas één maand nadat Cliënt van deze wijzigingen of aanvullingen in kennis is gesteld zullen ingaan.
- 16.3 Voor zover de Wft nadere eisen stelt aan de Overeenkomst en/of de ANV, die nopen tot aanpassing daarvan, zal een dergelijke wijziging, niettegenstaande het in artikel 16.2 bepaalde, automatisch deel

uitmaken van de Overeenkomst en/of de ANV zonder dat daarvoor de instemming van Cliënt of Nobel Vermogensbeheer is vereist.

- 16.4 Indien de relatie tussen Cliënt en Nobel Vermogensbeheer wordt opgezegd op een tijdstip dat ligt voor het tijdstip waarop eventuele aanvullingen en/of wijzigingen van de Overeenkomst en/of de ANV bindend worden, zullen de Overeenkomst en/of de ANV zoals die gelden op het eerstgenoemde tijdstip van kracht zijn tijdens de afwikkeling van die relatie.
- 16.5 De actuele tekst van de ANV zal op de Website beschikbaar zijn.

Algemene Informatie inzake Beleggingsdiensten

Algemeen

Hieronder volgt een beknopte weergave van relevante algemene informatie over de beleggingsdiensten die worden verleend door Nobel Vermogensbeheer Nederland N.V., hierna te noemen "**Nobel Vermogensbeheer**". Meer informatie over onderstaande onderwerpen is beschikbaar op de website van Nobel Vermogensbeheer: www.nobelvermogensbeheer.nl. Daarnaast kan voor meer informatie contact worden opgenomen met de vermogensbeheerder.

Wijzigingen in deze Algemene Informatie inzake Beleggingsdiensten worden van tijd tot tijd kenbaar gemaakt op de website van Nobel Vermogensbeheer. Indien er wezenlijke wijzigingen zijn in deze Algemene Informatie inzake Beleggingsdiensten zal Nobel Vermogensbeheer Cliënt daarvan in kennis stellen. De meest recente versie van deze Algemene Informatie inzake Beleggingsdiensten en de ANV is beschikbaar op de website of kan worden opgevraagd bij de vermogensbeheerder.

Toezicht

Nobel Vermogensbeheer beschikt over een vergunning op grond van de Wet op het financieel toezicht om de aangeboden diensten te verlenen. Nobel Vermogensbeheer staat onder toezicht van en is opgenomen in de registers van Stichting Autoriteit Financiële Markten en De Nederlandsche Bank N.V. Nobel Vermogensbeheer is tevens aangesloten bij Stichting Klachteninstituut Financiële Dienstverlening ("Kifid").

Stichting Autoriteit Financiële
Markten

Postbus 11723, 1001 GS AMSTERDAM

Tel. 0900- 5400 540

www.afm.nl

De Nederlandsche Bank N.V.

Postbus 98, 1000 AB Amsterdam

Tel. 0800 020 1068

www.dnb.nl

Stichting Klachteninstituut Financiële
Dienstverlening

Postbus 23527, 2509 AG Den Haag

Tel. 0900-3552248

consumenten@kifid.nl, www.kifid.nl

Communicatie en informatie

In beginsel communiceert Nobel Vermogensbeheer met Cliënten in het Nederlands. Op verzoek kunnen een aantal documenten ook in het Engels worden verstrekt. Cliënt kan persoonlijk contact met Nobel Vermogensbeheer opnemen via het hoofdkantoor of een bijkantoor. Opdrachten, opgaven en mededelingen van Cliënt aan Nobel Vermogensbeheer dienen te worden gericht aan het op de periodieke rapportage vermelde adres.

Persoonlijke informatie inzake de dienstverlening van Nobel Vermogensbeheer, waaronder begrepen de periodieke rapportage, kan door Nobel Vermogensbeheer in plaats van op papier op een andere duurzame gegevensdrager, bijvoorbeeld via internet of email, aan Cliënten worden verstrekt. Niet persoonlijke informatie inzake de dienstverlening van Nobel Vermogensbeheer wordt door Nobel Vermogensbeheer verstrekt via haar website. Nobel Vermogensbeheer zal ervoor zorg dragen dat de informatie op haar website actueel en toegankelijk is.

Nobel Vermogensbeheer is tussen 08:30 en 17:30 CET telefonisch bereikbaar op alle dagen waarop de NYSE Euronext Amsterdam Cash Market open is.

Rapportages

Nobel Vermogensbeheer zal ten minste een keer per kwartaal aan Cliënt een opgave verstrekken over zijn portefeuille. De opgave bevat onder meer de volgende gegevens:

- de samenstelling naar financiële instrumenten en fondssoort inclusief de waarde daarvan voor zoveel mogelijk berekend naar de laatst bekende marktwaarde;
- het portefeuilleresultaat voor het lopende rapportage jaar;
- een specificatie van alle in rekening gebrachte kosten voor het lopende jaar; en
- een uitgebreide opgave van alle mutaties in de rapportage periode.

De portefeuille wordt gewaardeerd overeenkomstig de wijze zoals bepaald in bijlage 4 van de Overeenkomst (Conditieoverzicht). Voor meer informatie kan contact worden opgenomen met de vermogensbeheerder.

Informatie over en kwalificatie van Cliënt

Nobel Vermogensbeheer wint bij aanvang van de relatie de voor de uitvoering van haar diensten relevante informatie in over de financiële positie van Cliënt, over zijn kennis en ervaring met beleggen in financiële instrumenten, zijn beleggingsdoelstellingen en risicobereidheid. Het is de verantwoordelijkheid van Cliënt Nobel Vermogensbeheer volledig en voldoende gedetailleerd de informatie te verschaffen die Nobel Vermogensbeheer vraagt, alsmede - ongevraagd - informatie die in dat kader relevant is. Voor zover in de tripartiete relatie tussen Cliënt, bank en/of bewaarbedrijf en Nobel Vermogensbeheer wijzigingen optreden die van belang kunnen zijn voor individueel vermogensbeheer of advisering, stelt Cliënt Nobel Vermogensbeheer daarvan onverwijld schriftelijk op de hoogte. Onder bedoelde wijzigingen zijn in elk geval begrepen wijzigingen in de eventuele kredietovereenkomst die tussen Cliënt en de bank is gesloten (mede) ten behoeve van de beleggingen, in het bijzonder ten behoeve van het stellen van eventuele zekerheden voor marginverplichtingen en geldende limieten. Nobel Vermogensbeheer waarschuwt Cliënt hierbij dat onjuiste en/of onvolledige informatie ertoe kan leiden, dat Nobel Vermogensbeheer adviezen voor transacties in financiële instrumenten verstrekt en/of beheer voert die niet geschikt of zelfs nadelig (kunnen) zijn voor Cliënt.

Nobel Vermogensbeheer heeft een beleid inzake het kwalificeren van haar Cliënten. Nobel Vermogensbeheer bevestigt in de Overeenkomst hoe iedere Cliënt is gekwalificeerd. Deze kwalificatie is van belang voor de bescherming door en informatievoorziening van Nobel Vermogensbeheer aan Cliënten. Zo genieten niet-professionele beleggers het hoogste beschermingsniveau. Ter bescherming van haar Cliënten kwalificeert Nobel Vermogensbeheer haar Cliënten in beginsel als niet-professionele beleggers, tenzij expliciet anders wordt overeengekomen en Cliënt alsdan de gevolgen van een lager beschermingsniveau heeft aanvaard. Om de kwalificatie te wijzigen kan contact worden opgenomen met de vermogensbeheerder. Nobel Vermogensbeheer waarschuwt Cliënt bij voorbaat voor de gevolgen van het wijzigen van de kwalificatie en de daarmee samenhangende mogelijkheid van een verminderde bescherming en informatievoorziening.

Beleid inzake het voorkomen en omgaan met belangentegenstellingen

Nobel Vermogensbeheer heeft een beleid inzake het voorkomen en omgaan met belangentegenstellingen. Dit beleid van Nobel Vermogensbeheer strekt zich uit tot haar bestuurders, werknemers, eventuele verbonden agenten, personen die direct of indirect zijn verbonden door een zeggenschapsband en Cliënten onderling. Nobel Vermogensbeheer kan zelf beleggingen en deelnemingen hebben in financiële instrumenten waarin Cliënt en/of andere Cliënten van Nobel Vermogensbeheer ook een positie hebben en/of transacties doen. Voor het overige zijn er naar beste weten van Nobel Vermogensbeheer geen bestaande of potentiële belangentegenstellingen tussen Nobel Vermogensbeheer en Cliënt en/of tussen Cliënt en andere Cliënten van Nobel Vermogensbeheer onderling anders dan omschreven in het beleid inzake het voorkomen en omgaan met belangentegenstellingen. Indien een belangentegenstelling onvermijdelijk blijkt zal Nobel Vermogensbeheer Cliënt daarover nader informeren. Voor meer informatie kan contact worden opgenomen met de vermogensbeheerder.

Orderuitvoeringsbeleid

Nobel Vermogensbeheer heeft een orderuitvoeringsbeleid. Dit beleid voorziet erin dat Nobel Vermogensbeheer bij het uitvoeren van een order alle redelijke maatregelen neemt om het best mogelijke resultaat te behalen voor Cliënt. Orders van Cliënten worden zo snel mogelijk conform het uitvoeringsbeleid verwerkt. In sommige gevallen worden orders samengevoegd met orders van andere Cliënten of orders van Nobel Vermogensbeheer zelf. De samenvoeging van orders vindt plaats volgens een vooraf vastgesteld allocatiebeleid waarin de orders van Cliënten voorrang wordt gegeven boven de orders van Nobel Vermogensbeheer zelf. Bij de uitvoering van een samengevoegde order zal verdeling plaatsvinden in overeenstemming met het allocatiebeleid. Nobel Vermogensbeheer zal de door haar ontvangen of namens Cliënt te geven orders doorgeven aan de bank waar de rekening wordt aangehouden. Vanaf het moment dat de order door is gegeven aan die bank, is het orderuitvoeringsbeleid van die bank van toepassing. Voor meer informatie over het orderuitvoeringsbeleid van de

bank waar de rekening wordt aangehouden, of dat van Nobel Vermogensbeheer kan Cliënt contact opnemen met zijn vermogensbeheerder. Jaarlijks of zodra omstandigheden daar aanleiding toe geven zal Nobel Vermogensbeheer haar orderuitvoeringsbeleid evalueren. Indien Nobel Vermogensbeheer het orderuitvoeringsbeleid wezenlijk wijzigt, zal Cliënt daarvan in kennis worden gesteld.

Uitbestedingsbeleid

Nobel Vermogensbeheer heeft een beleid geformuleerd inzake uitbesteding. Nobel Vermogensbeheer kan voor de uitvoering van verschillende werkzaamheden gebruik maken van derden, zoals voor het bewaren van financiële instrumenten van Cliënten en het uitvoeren van transacties. Derden die door Nobel Vermogensbeheer op deze wijze worden ingeschakeld, worden zorgvuldig gekozen op basis van criteria die betrekking hebben op de specifieke uitbestede werkzaamheden. Nobel Vermogensbeheer beoordeelt ieder jaar of de door derden geleverde diensten voldoen aan de afspraken met en verwachtingen van Nobel Vermogensbeheer.

Bewaring van financiële instrumenten en gelden

Nobel Vermogensbeheer bewaart zelf geen financiële instrumenten en gelden voor Cliënten. De financiële instrumenten en gelden van Cliënten worden bewaard bij een door Cliënt in overleg met Nobel Vermogensbeheer aangewezen bank of bewaarbedrijf. Voor de wijze waarop deze bank of dit bewaarbedrijf invulling geeft aan de wijze waarop financiële instrumenten worden bewaard en beschermd, verwijst Nobel Vermogensbeheer Cliënt naar deze bank of dit bewaarbedrijf. Op financiële instrumenten die bewaard worden in het buitenland kan buitenlands recht van toepassing zijn.

Beleggerscompensatiestelsel

Nobel Vermogensbeheer valt onder het Beleggerscompensatiestelsel. Op grond van deze regeling kunnen Cliënten, mits wordt voldaan aan de daaraan gestelde voorwaarden, recht hebben op een maximaal bedrag van 20.000 Euro per persoon, indien Nobel Vermogensbeheer onverhoopt niet voldoet aan haar verplichtingen inzake financiële instrumenten waar Cliënten recht op hebben. Een dergelijke situatie zou zich kunnen voordoen bij faillissement of surseance van betaling van Nobel Vermogensbeheer. Deze regeling is uitdrukkelijk niet bedoeld voor compensatie van verliezen voortvloeiend uit beleggingen. Voor meer informatie kan contact worden opgenomen met de vermogensbeheerder.

Algemene preventieve beschermingsmaatregelen

Nobel Vermogensbeheer heeft de nodige maatregelen getroffen ter voorkoming van fraude, gebruik van voorkennis en calamiteitenbeheersing. Het bewustzijn van onder meer de bestuurders en werknemers inzake controles en compliance binnen Nobel Vermogensbeheer is hoog en van hen wordt de hoogste mate van integriteit verlangd. Procedures, welke onder meer worden toegepast bij het aannemen van personeel, zijn ingericht om deze hoogste mate van integriteit te waarborgen.

Nobel Vermogensbeheer heeft haar administratieve organisatie en interne controle procedures door middel van functiescheiding zo ingericht dat fraude zoveel mogelijk kan worden voorkomen. Daarnaast gelden binnen Nobel Vermogensbeheer compliance procedures en gedragsregels, om het gebruik van voorkennis binnen Nobel Vermogensbeheer te voorkomen.

In het kader van de calamiteitenbeheersing beschikt Nobel Vermogensbeheer over een Business Continuity Plan. Hierdoor is Nobel Vermogensbeheer in staat om ten tijde van een calamiteit haar activiteiten en de dienstverlening aan Cliënten zo goed mogelijk te continueren.

Conditieoverzicht

In bijlage 4 van de Overeenkomst (Conditieoverzicht) is een overzicht opgenomen van de vergoedingen, kosten en waarderingsmethoden die Nobel Vermogensbeheer gebruikt bij haar dienstverlening.

Provisies

Nobel Vermogensbeheer brengt haar Cliënten kosten in rekening conform het Conditieoverzicht.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met uw vermogensbeheerder.

Vragen en klachten

Voor vragen of klachten over de dienstverlening van Nobel Vermogensbeheer kan contact worden opgenomen met de vermogensbeheerder. Indien de vermogensbeheerder de vraag of klacht niet naar tevredenheid of niet tijdig heeft afgehandeld, kan een klacht schriftelijk, voorzien van naam, adres en woonplaats van Cliënt en een duidelijke omschrijving van de klacht, worden ingediend bij Nobel Vermogensbeheer ter attentie van de compliance officer. Indien Nobel Vermogensbeheer naar het oordeel van Cliënt een bij de compliance officer ingediende klacht niet naar tevredenheid of niet tijdig heeft afgehandeld, kan Cliënt een geschil aanhangig maken bij KiFiD overeenkomstig de daarvoor geldende reglementen van KiFiD. Nobel Vermogensbeheer heeft de uitspraken van KiFiD als bindend aanvaard. Cliënt kan een geschil over de dienstverlening van Nobel Vermogensbeheer in plaats van aan KiFiD in eerste aanleg voorleggen aan de bevoegde rechter te Amsterdam.

Individueel vermogensbeheer

Marktreferentiekoeersen

Indien Nobel Vermogensbeheer individueel vermogensbeheer verricht voor Cliënten, wordt de periodieke rapportage tevens voorzien van een aantal marktreferentiekoeersen. Deze percentages tonen het behaalde rendement in het lopende rapportagejaar van de vermelde indices en dienen mede te worden geïnterpreteerd in combinatie met de beleggingsdoelstellingen van Cliënt. Cliënt dient er rekening mee te houden, dat de gebruikte indices zijn gebaseerd op bruto resultaten exclusief eventuele belastingen en kosten. Nobel Vermogensbeheer is geenszins gehouden te streven naar eenzelfde of een beter resultaat dan de marktreferentiekoeersen, tenzij dit expliciet met Cliënt als beleggingsdoelstelling is overeengekomen.

Risico's van discretionair vermogensbeheer

Nobel Vermogensbeheer zal het individueel vermogensbeheer te goeder trouw en naar beste kunnen conform het mandaat uitvoeren. Het beheer van Nobel Vermogensbeheer omvat alle beheer- en beschikkingshandelingen met betrekking tot het beheerde vermogen. Hieronder wordt mede begrepen vervreemding, aankoop, bezwaring, belegging en herbelegging, doen bewaren en al datgene wat Nobel Vermogensbeheer in verband daarmee nuttig of nodig zal oordelen; schrijven van opties en andere transacties waardoor ten laste van Cliënt verplichtingen (kunnen) ontstaan, uitoefenen van optiecontracten, het incasseren van coupons, dividenden en aflosbaar gestelde obligaties, alsmede alle andere handelingen die hieruit voortvloeien, een en ander met in achtneming van de beperkingen zoals deze zijn opgenomen in de Overeenkomst. In beginsel gelden bij het beheer geen andere beperkingen ten aanzien van (categorieën van) financiële instrumenten dan dat er geen beleggingen plaatsvinden in termijncontracten. Ook zal Nobel Vermogensbeheer in beginsel niet beleggen met geleend geld, tenzij dit in de Overeenkomst is bepaald. Nobel Vermogensbeheer verstrekt geen krediet. Nobel Vermogensbeheer zal bij het beheer zoveel mogelijk rekening houden met de kennis, ervaring, financiële positie, risicobereidheid en doelstellingen van Cliënt. Beleggen in welke vorm dan ook brengt echter risico's met zich mee. De mate van risico wordt mede bepaald door het risicoprofiel dat in overleg met Cliënt is bepaald op basis van door de Cliënt verstrekte informatie.

Verliesdrempel

Indien en voor zover Nobel Vermogensbeheer individueel vermogensbeheer verricht voor Cliënten waarbij sprake kan zijn van een ongedekte open positie hanteert Nobel Vermogensbeheer in beginsel een verliesdrempel ter hoogte van de maximale kredietfaciliteit zoals deze geldt voor de rekening van Cliënt. Nobel Vermogensbeheer heeft haar procedures zo ingericht, dat Cliënten per omgaande zal worden geïnformeerd indien deze verliesdrempel wordt overschreden.

Advies

Adviezen van Nobel Vermogensbeheer zijn vrijblijvend en laten onverlet dat de verantwoordelijkheid voor de transacties bij Cliënt berust. Nobel Vermogensbeheer draagt zorg dat adviezen van beleggingsadviseurs of vermogensbeheerders in haar dienst naar beste kunnen en te goeder trouw worden gegeven.

Nobel Vermogensbeheer kan niet garanderen dat elke beleggingsadviseur en vermogensbeheerder in haar dienst, dezelfde of gelijksoortige adviezen uitbrengt of eenzelfde visie op de financiële markten in het algemeen of op individuele financiële instrumenten naar buiten brengt. Een koopadvies (respectievelijk verkoopadvies) van Nobel Vermogensbeheer houdt geen garantie of toezegging in van koersstijging (respectievelijk koersdaling) noch enigerlei andere garantie of toezegging, behoudens dat Nobel Vermogensbeheer, althans de desbetreffende beleggingsadviseur of vermogensbeheerder te goeder trouw in het advies gelooft.

Kenmerken financiële instrumenten en risico's

Algemene risico's van beleggen

Aan alle vormen van beleggen zijn risico's verbonden. Deze risico's zijn afhankelijk van de belegging. Een belegging kan in meer of mindere mate speculatief zijn. De waarde van een belegging kan dalen tot nul. Meestal geldt dat een belegging met een hoger verwacht rendement grotere risico's met zich brengt. Iedere financieel instrument heeft in meer of mindere mate te maken met risico's. De volgende algemene risico's kunnen worden onderscheiden.

- Marktrisico hangt samen met de algemene economische situatie. Het is een risico waar alle beleggingen aan onderworpen zijn. Ook de fluctuaties op gereguleerde markten worden hier in het algemeen toegerekend (koersvolatiliteit).
- Koersrisico is eigen aan een bepaald bedrijf, instantie of uitgevende instelling. Voorbeelden hiervan zijn een nieuwe concurrent die een zelfde product maakt, een staking of een technologische vernieuwing die een bestaand product waardeloos maakt. Dit risico kan worden beperkt door de beleggingen te spreiden.
- Valutarisico ontstaat indien in een andere valuta dan euro belegd wordt. De kans is groot dat de koers van die valuta op het moment van de aankoop en de verkoop of aflossing van de belegging niet dezelfde is. Deze invloed kan zowel negatief als positief zijn. Het valutarisico kan geheel of gedeeltelijk worden afgedekt.
- Bij het beleggen in buitenlandse financiële instrumenten kan de overheidspolitiek in het desbetreffende land en de toepasselijkheid van buitenlands recht gevolgen hebben voor de waarde van de belegging.
- Herbeleggingsrisico ontstaat gedurende de periode dat een belegging wordt aangehouden, en blijkt indien bij verkoop niet tegen dezelfde voorwaarden kan worden herbelegd.
- De waarde van bepaalde beleggingen, bijvoorbeeld obligaties, is afhankelijk van de rente. Als de marktrente stijgt, zal de waarde van een dergelijke belegging veelal dalen tot op een niveau waarop het rendement gelijk zal zijn aan het rendement van een nieuwe belegging die wordt uitgegeven op de primaire markt. Daarnaast heeft een verhoging van de rentetarieven over het algemeen een negatieve invloed op de koersontwikkeling van aandelen.
- Door omstandigheden kan het gebeuren dat de beleggingen niet of nauwelijks verhandeld kunnen worden. Dit kan bijvoorbeeld, omdat het zo slecht gaat met een bedrijf, instantie of uitgevende instelling, dat niemand de aandelen of obligaties hiervan wil kopen, waardoor de beleggingen niet kunnen worden verkocht. Ook het gebrek aan marktonderhoud valt hieronder.
- Debiteurenrisico hangt samen met de kans dat een bedrijf of emittent zijn verplichtingen niet nakomt. Meestal heeft dat te maken met een slechte financiële positie of een faillissement bij de debiteur in kwestie.

Hierbij worden in beknopte vorm de kenmerken van de meest voorkomende financiële instrumenten besproken waarin voor Cliënt kan worden gehandeld, alsmede de daaraan verbonden specifieke beleggingsrisico's.

Aandelen

Aandelen zijn deelnemingen in het aandelenkapitaal van een vennootschap. De aandeelhouder mag zich - economisch gezien - beschouwen als een bezitter van een deel van het vermogen van een onderneming. Aandelen kunnen op naam zijn gesteld of aan toonder liden. Bij aandelen is sprake van risicodragend kapitaal. In geval van faillissement kan de waarde teruglopen tot nul. De waardeontwikkeling is vooral afhankelijk van de gerealiseerde en verwachte bedrijfsresultaten en de dividendpolitiek van de betrokken vennootschap. Aandeelhouders komen pas voor dividend in aanmerking, nadat alle overige kapitaalverschaffers het aan hen toekomende rendement hebben ontvangen.

De risico's van een belegging in aandelen kunnen dus zeer verschillend zijn, afhankelijk van onder meer de ontwikkelingen bij de onderneming en de kwaliteit van het management.

Certificaten van aandelen

Certificaten van aandelen zijn financiële instrumenten die aandelen vertegenwoordigen. De aandelen zelf zijn meestal in beheer bij een administratiekantoor. Certificaathouders zijn economisch gerechtigd tot de onderliggende

aandelen. Niet alle rechten die zijn verbonden aan aandelen, zijn ook van toepassing op certificaten van aandelen (vaak is bijvoorbeeld het aan aandelen verbonden stemrecht beperkt).

De risico's zijn in principe dezelfde als de risico's van gewone aandelen.

Obligaties

Obligaties zijn schuldbrieven van een lening uitgegeven door een (overheids)instelling. Over de schuld wordt door de instelling die de obligatie heeft uitgegeven over het algemeen een vooraf overeengekomen rente vergoed. Nagenoeg alle obligaties zijn aflosbaar. Obligaties behoren tot het zogenaamde vreemd vermogen (geleend geld) van een bedrijf, instantie of uitgevende instelling. Er bestaan bijzondere vormen van obligaties. Deze bijzondere vormen kunnen betrekking hebben op de wijze van rentebetaling, de wijze van aflossing, de wijze van uitgifte en bijzondere leningvoorwaarden. Het rendement op de obligatie kan bijvoorbeeld (mede) afhankelijk worden gesteld van de geldende rentestand (voorbeelden zijn surplus-obligaties en rente-indexobligaties) of van de winst van de instelling die de obligatie heeft uitgegeven (zoals winstdelende obligaties en inkomstenobligaties). Er bestaan ook obligaties waarop geen rente wordt uitbetaald (zerobonds). Het rendement op deze obligaties wordt verkregen uit het verschil tussen de uitgiftekoers en de latere aflossingkoers.

Ook een belegging in obligaties draagt risico's met zich mee. De koers van een obligatie is over het algemeen in de eerste plaats afhankelijk van de rentestand, zodat koersschommelingen kunnen plaatsvinden. Voorts is de goedheid van de uitgevende instelling belangrijk. Ingeval van faillissement van de uitgevende instelling gelden de obligatiehouders als concurrente onverzekerde crediteuren van de uitgevende instelling, tenzij ten behoeve van de obligatiehouder een speciale zekerheid is bedongen.

Converteerbare obligaties

De converteerbare obligatie (ook wel "convertible" genoemd) is een obligatie die gedurende de zogenaamde conversieperiode tegen de conversiekoers onder bepaalde voorwaarden (meestal op verzoek van de belegger) kan worden omgewisseld tegen aandelen.

Een converteerbare obligatie vertoont kenmerken van zowel een obligatie als van een aandeel. Voor de kenmerken en risico's wordt derhalve verwezen naar de risico's en kenmerken die zijn verbonden aan deze financiële instrumenten.

Reverse convertible

Een reverse convertible is een obligatie die naar de keuze van de debiteur/uitgevende instelling kan worden afgelost tegen de hoofdsom of een in de leningsvoorwaarden vastgelegd aantal aandelen. Dit is het omgekeerde van een gewone convertible waarbij de keuze bij de belegger ligt.

Een reverse convertible is een belegging met hoog risico omdat de belegger in feite een putoptie heeft geschreven. Hij draagt het neerwaarts risico van het aandeel, zonder te profiteren van een koersstijging van het aandeel. Daartegenover staat vaak een relatief hoge rentevergoeding. Voor de overige kenmerken en risico's wordt derhalve verwezen naar de risico's en kenmerken van de converteerbare obligatie.

Opties

Een optie is een contract waarbij de partij die de optie verstrekt (de "schrijver") aan zijn wederpartij het recht toekent om een onderliggende waarde, bijvoorbeeld een pakket aandelen of een vastgestelde hoeveelheid goud, gedurende of aan het einde van een overeengekomen periode te kopen (een "calloptie") of te verkopen (een "putoptie") tegen een prijs die van tevoren is bepaald of waarvan overeengekomen is op welke wijze deze bepaald zal worden. Voor dit recht betaalt de wederpartij meestal een premie aan de schrijver. De premie bedraagt slechts een fractie van de onderliggende waarde. Hierdoor leidt een koersschommeling van de onderliggende waarde tot grotere winsten of verliezen voor de houder van een optie (de zogenaamde hefboomwerking). De koersschommeling is vooral afhankelijk van de waardeontwikkeling van de onderliggende waarde (de "koers") van de optie.

Meestal is de optie tussentijds verhandelbaar: zowel callopties als putopties kan men dan kopen en verkopen. De tegenpartij van een koper van een calloptie is de schrijver van de calloptie en de tegenpartij van een koper van

een putoptie is de schrijver van de putoptie. De premie die dient te worden betaald, is onder meer afhankelijk van de koers van de onderliggende waarde.

Het kopen van opties

Een optie(contract) geeft de koper het recht (niet de verplichting) om gedurende of aan het eind van een zekere periode een zekere hoeveelheid van een onderliggende waarde (bijvoorbeeld obligaties of een vastgestelde hoeveelheid dollars) te kopen (een "calloptie") of te verkopen (een "putoptie") tegen een vooraf overeengekomen prijs. De koper hoeft dus geen gebruik te maken van de optie. Voor het recht dat de koper van een optie verkrijgt, betaalt de koper een premie.

De koper van een optie loopt het risico dat de betaalde premie verloren gaat (het verlies is overigens beperkt tot de premie en kan niet meer bedragen).

Het schrijven (verkopen) van opties

Een schrijver van een optie neemt de verplichting (geen recht) op zich om de onderliggende waarde te leveren (schrijver van de calloptie) of af te nemen (schrijver van de putoptie) tegen de afgesproken prijs. Hij heeft dus een leveringsplicht of ontvangstplicht, waarvoor de schrijver een premie ontvangt.

Bij het schrijven van opties wordt onderscheid gemaakt tussen het gedekt en ongedekt schrijven van opties. Onder gedekt schrijven wordt verstaan het schrijven van een calloptie op de onderliggende waarde die schrijver zelf in bezit heeft en deze dus kan leveren. Bij het ongedekt schrijven heeft men deze stukken niet in bezit en zullen tegen de dan geldende koers alsnog moeten worden gekocht en geleverd. Het schrijven van putopties wordt altijd als ongedekt beschouwd (men is immers verplicht de onderliggende waarde te kopen, indien de koper van de optie van zijn recht gebruik wenst te maken). Om er zeker van te zijn dat een schrijver aan zijn verplichtingen kan voldoen, dient de schrijver een zekerheid (de "margin") te voldoen.

De schrijver van een optie kan te maken krijgen met (onbeperkte) verliezen, die vele malen groter kunnen zijn dan de ontvangen premie. Hierbij dient onderscheid te worden gemaakt bij het gedekt en het ongedekt schrijven van opties. Het gedekt schrijven van een calloptie kan bijvoorbeeld een portefeuille juist beschermen tegen waardevermindering van de portefeuille. Bij het ongedekt schrijven van opties kunnen de verliezen in principe onbeperkt zijn. Zorgvuldig afgewogen dient te worden of een dergelijke transactie voor Cliënt geschikt is, mede gelet op de financiële positie van Cliënt en het doel van de belegging van Cliënt.

Warrant

Een warrant vertegenwoordigt het recht om gedurende een vastgestelde periode een bepaald aantal (certificaten van) aandelen of obligaties (of in een enkel geval een bepaalde hoeveelheid vreemde valuta) te kopen tegen een vooraf vastgestelde prijs van de vennootschap die ze beschikbaar heeft gesteld. Een warrant lijkt op een optie met dien verstande dat een warrant een recht vertegenwoordigt jegens het betrokken bedrijf.

De risico's die zijn verbonden aan warrants zijn vergelijkbaar met de risico's die zijn verbonden aan het kopen van callopties.

Termijncontracten

Een termijncontract is de verplichting (geen recht) om een zekere hoeveelheid van een bepaalde onderliggende waarde (zoals valuta, goederen of grondstoffen) te kopen of te verkopen tegen een vastgestelde prijs met levering op termijn. Een termijncontract kan worden gekocht of worden verkocht. De koper van een termijncontract (ook wel houder van een "long positie" genoemd) neemt de verplichting op zich om de afgesproken hoeveelheid in ontvangst te nemen en te betalen.

De verkoper (houder van een "short" positie) heeft een leveringsplicht. Het is over het algemeen niet de bedoeling om de partij goederen of financiële waarden daadwerkelijk te ontvangen of te leveren. De termijnhandel kent een hoge mate van hefboomwerking. Bij het afsluiten van een termijncontract behoeft maar een gering deel van de werkelijke waarde te worden gestort. Een beperkte koersschommeling kan derhalve tot grote verliezen (of winsten) leiden.

Het verlies op termijncontracten, alsmede opties hierop, kan aanzienlijk zijn. Het verlies hoeft niet beperkt te zijn tot de inleg. Onder bepaalde marktomstandigheden kan het moeilijk of zelfs onmogelijk zijn om een positie te sluiten/liquideren. De verliezen zijn dan niet gelimiteerd. Het geven van een "stop-loss" of "stop-limit" opdracht zullen de verliezen niet noodzakelijkerwijze kunnen beperken. Zorgvuldig afgewogen dient te worden of dergelijke transacties voor Cliënt geschikt zijn, mede gelet op de financiële positie van Cliënt en het doel van de belegging van Cliënt.

Trackers

Trackers (of ETFs) zijn beleggingsproducten die de koersbewegingen van een bepaalde onderliggende waarde vrijwel één-op-één volgen na aftrek van beheerskosten. Het voordeel is dat u met één transactie belegd bent in bijvoorbeeld de aandelen die in een index zijn opgenomen, of dat u eenvoudig belegd bent in moeilijk toegankelijke waarden. Er is geen sprake van actief beheer of een hefboom. *Een belegging in trackers draagt risico's met zich gelijk aan die van de onderliggende waarde. Zo heeft een tracker op een aandelenindex dezelfde risico's die gelden voor beleggen in aandelen. Bovendien geldt bijzonder voor een tracker het risico van een niet perfecte weerspiegeling van de onderliggende waarde (tracking error risico).*

Beleggingsinstellingen

Beleggingsinstellingen, ook wel beleggingsfondsen genoemd, zijn een vorm van professioneel collectief beheerd vermogen. Dit collectieve vermogen wordt door een groot aantal investeerders bij elkaar gevoegd om te beleggen in financiële instrumenten zoals onder meer aandelen, obligaties, alternatieve investeringen en geldmarktinstrumenten. Beleggingsinstellingen kunnen voorts een hefboomwerking toepassen door (incidenteel) een beperkt deel van het fondsvermogen te lenen. De beheerder van een beleggingsinstelling belegt ten behoeve van de beleggingsinstelling met als doel winst te realiseren. De beleggingsopbrengsten, zoals verzilverde koerswinsten, dividend en rente, komen ten gunste van de koers van de beleggingsinstelling en daarmee ten gunste van de deelnemers in de beleggingsinstelling. De verliezen en kosten, zoals genomen koersverliezen en beheerskosten, komen ten laste van de koers van de beleggingsinstelling en daarmee ten laste van de deelnemers in de beleggingsinstelling. De waarde van rechten van deelneming in een beleggingsinstelling, ook wel net asset value genoemd, worden periodiek vastgesteld op basis van onder andere de totale waarde van de door de beleggingsinstelling gehouden financiële instrumenten en gelden en het totaal van de uitstaande rechten van deelneming.

Een belegging in beleggingsinstellingen draagt risico's met zich gelijk aan die van de onderliggende activa. Zo heeft een beleggingsinstelling die uitsluitend belegt in aandelen dezelfde risico's die gelden voor beleggen in aandelen. Specifieke risico's worden beschreven in het prospectus van de betreffende beleggingsinstelling.

Hedgefondsen

Hedgefondsen is een verzamelnaam voor een bepaald type beleggingsinstellingen. Met hedgen bedoelen financiële experts veelal het afdekken van een prijs- of koersrisico van een bepaalde beleggingspositie. Voor elk type risico zijn bepaalde hedgetechnieken voorhanden. Er zijn daarom veel verschillende soorten hedgefondsen. Toch deelt deze groep een aantal gemeenschappelijke kenmerken. Zo is het uitgangspunt van hedgefondsen om zowel in opgaande als neergaande markten positieve rendementen te behalen. Verder kennen veel hedgefondsen een strakke aan- en verkoopdiscipline. Hedgefondsen kunnen voorts een hefboomwerking toepassen door (incidenteel) een beperkt deel van het fondsvermogen te lenen.

In tegenstelling tot het geen de naam 'hedgefonds' suggereert, kunnen dergelijke fondsen wel degelijk marktrisico lopen. Hedgefondsen kunnen, zoals genoemd, beleggen met geleend geld, of gebruik maken van opties of andere derivaten, waardoor grote waardeschommelingen kunnen plaatsvinden. Ook zijn de beleggingen in een hedgefonds vaak minder liquide.

Cliënt dient zich, afgezien van de specifieke risico's die samenhangen met de structuur van een hedgefonds, te realiseren dat ieder hedgefonds net als aandelen, onderhevig kan zijn aan waardemutaties ten gevolge van, onder andere, veranderingen in rentestand, wisselkoersen, economische veranderingen, politieke en bedrijfs(tak) ontwikkelingen (faillissementen en andere debiteurenrisico's), tijdsverloop en plotselinge grote verschillen in vraag en

aanbod op de financiële markten. Specifieke risico's worden beschreven in het prospectus van het betreffende Hedgefonds.

Overig

Deze bijlage kan niet alle kenmerken van alle financiële instrumenten en de daaraan verbonden risico's beschrijven. Ingeval de kenmerken van de financiële instrumenten die hierboven zijn beschreven (en waarin wordt belegd) afwijken, kan Cliënt op verzoek schriftelijk van deze afwijkende kenmerken en specifieke beleggingsrisico's op de hoogte worden gesteld. Ook in het geval voor Cliënt wordt gehandeld in financiële instrumenten die hierboven niet zijn beschreven, kan Cliënt op verzoek schriftelijk op de hoogte worden gesteld van de kenmerken van deze financiële instrumenten en de daaraan verbonden specifieke risico's. Nobel Vermogensbeheer verwijst Cliënt tevens naar het (verkorte) prospectus dat voor veel financiële instrumenten beschikbaar is.

Bij het kiezen van beleggingen dient een goede afweging te worden gemaakt welke financiële instrumenten binnen de beleggingsdoelstelling en/of risicoprofiel vallen. Aan alle vormen van beleggen zijn in meer of mindere mate risico's verbonden. Met name het schrijven van ongedekte opties, termijncontracten (en opties op termijncontracten) kunnen zeer risicovol zijn. Risicovolle beleggingen dienen alleen te worden gedaan, indien het (eventuele) verlies kan worden gedragen en het een bewuste keus is om de risico's te lopen en te dragen.